

MH Központi Honvédkórház Baleseti Sebészeti Osztály

Tények és gondolatok a Baleseti Sebészet Osztály elmúlt 45 éves működéséről

Prof. Dr. Záborszky Zoltán ny. orvosezredes, egyetemi tanár,
Dr. Farkas József ny. orvosvezérőrnagy, egyetemi magántanár

Közlésre érkezett: 1998. november 1.

A szerzők – akik röviddel az osztály megindulása óta dolgoztak itt – visszatekintenek elsősorban az alapgondolatra, miszerint a motorizáció, az akceleráció a sérültek számának növekedéséhez és ezek súlyosságához vezet. A szükség és a szakmai igényesség hozta létre – hazánkban elsők között a MH KHK Baleseti Osztályát, amely azóta is, és a polgári sérültek számára is, egyre jelentősebb eredményeket mondhat magáénak.

A jövő az egészségügyi szolgálat, a kórház és az osztály tagjainak kezében van. Minden okuk megvan annak feltételezésére, hogy a ma magas szakmai színvonalon működő testület a jövőben is része lesz a hazai és a fővárosi sérültellátásnak. Ennek részleteiről kívántak számot adni közleményükben.

Az osztály közel fél évszázados múltjára való visszaemlékezéskor nem kerülhetjük meg annak megalakulásával kapcsolatos körülmények ismertetését. A sérültellátás a II. világháborút követően soha nem látott, szinte robbanásszerű fejlődésen ment keresztül. Az általános sebészettől a traumatológia önálló diszciplinává fejlődött. Új iskolák, ellátási módszerek alakultak ki, nagy egyéniségek tűntek fel, világviszonylatban és hazánkban is. Ennek a hatalmas fejlődésnek az úttörői, úgyszólván valamennyi fejlett államban a hadseregek voltak.

Hazánkban az 1950-es évek elején kezdődött a honvédség fejlődése. A traumatológia a Központi Katonai Kórházban kapott helyet a 6-os épü-

letben, az épület bővítéssel, a volt egészségügyi ellátó század területén.

Az osztály 1952-es megalakulása során magasan képzett vezető gárda nyert kinevezést, akik a traumatológia mellett az ortopédiában, a plasztikai sebészetben, az érsebészetben, az általános sebészetben is országosan elismertek voltak, így az osztály magját ők képezték és a később kialakuló önálló osztályok bázisát is. Kevés intézet mondhatja el magáról, hogy a megalakulását követő első tíz évében orvosai közül tizenketten lettek osztályvezető főorvosok és később közülük nyolcan szereztek tudományos minősítést (ebből hárman akadémiai doktori fokozatot).

1993. január végén az osztály fenn-

állásának 40. évfordulóját tudományos konferencia keretében ünnepeltük. Mi, akik a négy évtizede alakult osztály második ill. harmadik vezetői vagyunk, szeretnénk egyrészt néhány, az évfordulón elhangzott terveink megvalósításához szólni, másrészt néhány gondolattal a jövő elképzeléseit felvázolni.

Egyidejűleg tisztelegni szeretnénk hajdani vezetőink, tanáraink, munkatársaink előtt, akik már nincsenek közöttünk.

Az osztály vezetője *dr. Diner Ottó* o.ezredes volt, kinevezése előtt egy évet töltött a koreai háborúban, az ott dolgozó magyar kórház sebészeként. Orvosi tanulmányainak nagy részét Bécsben végezte. A helyszínen tanulmányozhatta *Böhler* professzor világhírű traumatológiai iskolájának munkáját, szellemét. Magával hozta a nemzetközi kitekintést, személyében nagytudású, tekintélyt parancsoló, igazi európeér volt.

Jól felkészült, mindig kedves emlékü kollegák maradnak számunkra *dr. Haintz György* főorvos, *dr. Kurimai Pál* főorvos, *dr. Piros Kálmán* főorvos, *dr. Gavallér László* adjunktus.

Az osztály műtővezetője *Szetei Sándor* volt, aki később megszervezte a kórház központi sterilizáló egységét is. Szeretettel gondolunk vissza *Szilágyiné* főműtősnőre, és az osztály dolgozóira.

„Összkórházi együttműködés a sérültellátásért” – ez volt a mottója a négy évtizedes működésünknek, egyúttal rövid de fontos taktikai elkép-

zelésünk is. A társosztályok munkatársainak előadásai bizonyítják, hogy programunk, ha nem is teljes sikerrel, de jelentős eredmények útján megvalósult. Erre csupán egy példa: együttműködés az Aneszteziológiai Osztály munkatársaival a baleseti őrzőben 1990-től. Így jutottunk a sérültek 24 órás orvosi (szakorvosi) ellátásához, intenzív megfigyeléséhez, terápiájához. Ez a szervezési – szakmai döntés egyúttal lehetőséget adott az új honvédkórház korszerűen megtervezett intenzív osztálya személyi feltételének megteremtéséhez is.

Hasonló okok vezettek bennünket a baleseti osztályon, amikor az ortopédiai szakképesítés elnyerésére először egy szakorvost, majd két általános orvost küldtünk egyetemi intézetekbe a szakmai ismeretek elsajátítása céljából. Ez utóbbi program azóta is folyik és szélesíti az ellátás palettáját, növeli az osztály szakmai színvonalát.

Az osztály alaprendeltetése változatlanul a friss sérültek definitív szakosított szakorvosi ellátása volt és maradt jelenleg is. Ennek érdekében igyekeztünk a felvételi részleg bővítésével, a pavilonrendszerű kórházban való betegszállítás gyorsításával, a képalakító diagnosztikai osztállyal való szoros időegyeztetéssel, a lehető legrövidebb idő alatt a legtöbbet tenni az életveszélyben lévő sérültek ellátásában. Ebben főként az idegsebészeti-, érsebészeti szakorvosokkal, de az urológusokkal, gégészekkel is együttműködtünk. Ezen kívül – lévén ez báziskórházi feladat – fogadtuk a területi honvédkórházak, de a polgári kórhá-

zak szeptikus szövődményben szenvedő beteget is. Ezek ellátására szigorú protokollt dolgoztunk ki. Ebben a plasztikai sebészek, a kórház laboratóriuma, az infektológus kollégák megfelelő részt vállaltak.

Folytattuk a rekonstruktív műtétek ellátásának programját, mind a csípőizületi, mind a kéz kisizületi pótlásának vonatkozásában.

A szakmai eredmények mellett sajnos váratlan, rendkívüli eseményeket is uralnunk kellett. Ezek voltak az osztályon belül történt tüzesetek, a kórtermi földembeomlás, a betörés, amelynek szerencsére egyike sem járt emberi áldozattal.

Az osztály vezetésének fő feladata a munkafeltételek „elfogadható” szinttartása volt. A kórház és a szolgálat vezetése ebben – szűk keretein belül – segítőkész társ volt. Amiben a szükségleteink meghaladták a lehetőségeinket, azokat halasztani voltunk kénytelenek. Így gondolni sem lehetett az új honvédkórház felvételi és egyéb műtéti osztályai megindítására, sajnálattal szembenézve a sokszáz óras frusztrán szakmai elképzelésekről történt megbeszélésekre.

Végülis 1988 végére elkészült a bővített (650 m²) 6-os épület és kétségtelen javultak a munkakörülményeink, a betegek és a dolgozók kényelmével együtt. Továbbra is elláttuk a főváros sérültjeit és hozzáláttunk a finansziális feladatok (pontrendszer, BNO stb.) begyakorlásához. Ebben, főként a számítógépes rendszer kialakításában orvos és adminisztrátor munkatársaink vállaltak jelentősen

több feladatot.

Az osztály működéséhez, más intézetekkel fenntartott szoros szakmai kapcsolat nélkülözhetetlen. Így volt ez elsősorban az Országos Baleseti Intézettel, amely az osztály kialakítását követően öt évvel később 1957-ben alakult meg *dr. Szántó György* o.vezérőrnagy, a hadsereg fősebészének vezetésével. Katonai szervezéssel fejlesztette ki a magyar sérültellátás centralizált vezetését, a sebészek traumatológiai kiképzését. Az országos intézet és a hadsereg fősebész teendőinek ellátásában követte őt 1976-tól *prof. dr. Manninger Jenő*. Nevéhez fűződik a jelenlegi felújított országos intézet kialakítása, a hazai traumatológiai hálózat működtetése, több új műtéti eljárás rutinszerű bevezetése.

A Traumatológiai Intézettel való szoros szakmai együttműködés számos közös feladatot biztosított az osztálynak. Részt vettünk az országos baleseti hálózat kiépítésében, a medikus, a gyógytornász, az egészségügyi szakdolgozók folyamatos kiképzésében. Klinikai és kísérletes munkát végeztünk főleg a tábori sebészeti kérdésekben. Ezekben a témákban több országos tudományos ülést szerveztünk. Számos területen egységsítettük a szakellátási elveket és gyakorlatot.

Összességében az osztály működésében a legutóbbi számvetés óta inkább jó, mint kevésbé jó eredmények születtek. Mindezt a jövő (új kórház, új diszciplinák) sikerei reményében tettük. Korábban azt tartottuk: a sérültellátás összkórházi feladat – ma e

mottót úgy módosítjuk: „ A honvédség Központi Kórházának működésére a jövőben a minden diszciplínára vonatkozó, állandó sürgősségi ellátás kell, hogy jellemző legyen”. Ebben a sérültellátást már bizonyítottan teljesítettük.

Évtizedekkel később, amikor új egyetemi tanszék megszervezésében az aktuális feladatokat kellett megoldani, ismételten elemeztem a Honvédkórház Traumatológiai Osztálya sikereinek titkát.

Hát mi is volt ez a titok?

- zárt testület, a szoros szubordináció biztosította célorientált feladat,
- az egészségügyi szolgálat, a kórház, az egyes osztályok vezetésében nagy tudású, hiúság és pózmentes vezető egyéniségek,
- pontosan megfogalmazott és folyamatosan megkövetelt feladatok,
- magas szintű szakmai igényesség,
- interdiszciplinális együttműködés,
- a határterületek széleskörű együttműködése,
- példaértékű munkahelyi légkör, nyílt, őszinte emberi tartás, az adott szó becsülete, egymást segítő osztályszellem, a munkatársak szinte végtelen munkabírása.

Ezek a tulajdonságok minden biztonnyal a közös munka során és feladattal együtt váltak sajátunkká.

Osztályunkra jellemző volt mindig a szerény, fegyelmezett munka, mert hittünk abban, hogy a rászorultakon segíteni tudtunk, hittünk abban, hogy a jónál van jobb, de az igényességnek nincs felső határa. A szakma szeretete mellett ez a hit vezetett valamennyiünket.

**Prof. Z. Záborszky M.D., Ph.D.,
Maj.gen. (ret.) J. Farkas M.D., DSc.,**

Facts and thoughts on the occasion of the 45 anniversary of the Department of Traumatology in the Central Military Hospital

The authors – who have been working here since shortly after starting work – remember the basic thought that motorization, acceleration lead to the increasing the number of injuries and their seriousness. In our country the Dept. of Trauma CMH was first brought about by necessity and professional demand. From this time this department has more and more significant results also in the case of civil injured.

*Dr. Farkas József ny. o.őrgy.
1446 Budapest, Abonyi u. 29.*